

ӘОЖ 616(574.54):311.14:314.4

Ж.А. ҚАЛМАҚОВА

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ӘР ТҮРЛІ АУДАНДАРЫНДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҢ ЖҰҚПАЛЫ ЕМЕС АУРУЛАРҒА ҚАТЫСТЫ КӨРСЕТКІШТЕРІН САЛЫСТЫРУ

Қызылорда облысы бойынша жұқпалы емес аурулардың халық арасында таралу бағыттары (тенденция) 10 мәрте қайта қаралған АДК бойынша сарапталып, олардың арасындағы ең жиілерінің әр ауданға сай қарқындылық деңгейі анықталды.

Негізгі сөздер: жұқпалы емес аурулар, қала тұрғындары, аурудың өсу қарқыны.

Бұл жұмыста Қызылорда облысының Арал және Жаңақорған аудандарында тұрып жатқан қала халықтары арасында тіркелінген жұқпалы емес ауруларға талдау жасалынып, оларды өз ара салыстыру барысында анықталған ауытшылықтар мен заңдылықтарға талдау жасалынған. Мақсат еткен эпидемиологиялық – статистикалық талдауларды орындау үшін, осы аудан халықтары тіркелінген №10 емханасының статистикалық-ақпараттық материалдары пайдаланылды. Жинақталған материалдарды өңдеу В.Ю. Урбах [1] келтірген әдістермен жүргізілді.

Арал және Жаңақорған аудан тұрғындарының жалпы сырқаттылық көрсеткіштері 100% телініп, ары қарайғы жүргізілген талдаулар барысында әр нозологияға қатысты пайыздық деңгейлер тұрғылықты мекендеріне байланысты есептелініп шығарылды (1 кесте). Кестеде көрсетілгендей қатерлі әсәк ауруларының пайыздық мөлшері Арал ауданы тұрғындары арасында Қызылорда қаласы орташа жылдық көрсеткішімен және Жаңақорған ауданы көрсеткіштерімен салыстырғанда 0,9% және 1,1% мөлшерге артық болғандығы берілген.

Қан және қан түзілу жүйесі аурулары керісінше Қызылорда қаласы көрсеткішімен салыстырғанда Арал ауданында 1,0% мөлшерге, ал Жаңақорған ауданы тұрғындарында 2,1% кем болғандығын анықтадық. Эндокриндік және жүйке жүйесі ауруларының Жаңақорған ауданы тұрғындарында Қызылорда қаласы ортақ көрсеткіштік деңгейімен салыстырғанда 2,0 және 3,2% мөлшерге, ал Арал ауданы көрсеткіштерімен салыстырғанда 3,0 және 3,2% артық болғандығы тіркелінген.

Ал тыныс алу жүйесі аурулары грипп және ЖРА қоса есептегенде барлық зерттеу топтарында біркелкі деңгейде анықталса (16%), ал ас қорыту жүйесіне қатысты гастрит, дуоденит, панкреатит сияқты аурулардың пайыздық деңгейінің жалпы Қызылорда қаласы тұрғындары арасында басымдылықта болғандығы анықталып, Жаңақорған ауданы көрсеткіштерімен салыстырғанда 2,3% мөлшерге, Арал ауданы көрсеткіштерімен салыстырғанда 1,0% жиірек тіркелгендігін анықтадық.

Аурулардың таралу деңгейін сараптау барысында, жекелеген ауру кластарының алатын рангілік орынын зерделеудің маңыз ерекше екендігін есепке ала отырып, жүргізілген салыстырулар нәтижесі алғашқы, немесе ең жиі кездесетін ауру кластарына тыныс алу жүйесі, ас қорыту

Кесте 1 – Зерттеу аудандары мен Қызылорда қаласында тіркелінген ауру кластарының пайыздық үлесі 2010-2011 жж.

Аурулар класы МКБ-10	Қысқаша аталуы	Қызылорда қаласы	Жаңақорған ауданы	Арал ауданы
II	Қатерлі ісіктер	1,4	1,2	2,3
III	Қан және қан түзілу жүйесі	13,3	12,0	11,2
IV	Эндокриндік жүйе А	4,5	3,5	6,5
V	Психика бұзылыстары	1,8	-	2,0
VI	Жүйке жүйесі А	6,5	6,5	9,7
VII	Көз және оның өсінділері А	7,0	7,8	12,2
VIII	Құлақ, көмей, мұрын А	10,7	5,0	9,2
IX	Қан айналу жүйесі А	11,3	8,5	9,0
X	Тыныс алу ағзалары А	16,0	16,0	16,0
XI	Ас қорыту ағзалары А	15,0	14,0	12,7
XII	Тері А	8,0	7,0	13,3
XIII	Сүйек–ет жүйесі А	4,8	5,2	5,5
XIV	Несеп–жыныс жүйесі А	12,2	11,3	14,7
XV	Жүктілік, босану асқыныстары	9,8	-	3,7
XVII	Туа біткен аномалия, кемістіктер	2,7	1,8	2,2
XIX	Жарақаттану мен уланулар	9,7	8,8	4,2

Түсініктеме: А – аурулар

жүйесі, қан және қан түзілу жүйесі, қан айналу жүйесі ауруларымен және жарақаттану, улану көрсеткіштерінің жоғары болатындығын көрсетті (кесте 2).

Кесте 2 – Жиі тіркелінген ауру кластарының рангілік құрылымы

Рангілер (орын)	Қызылорда қаласы	Жаңақорған ауданы	Арал ауданы
1	X	X	X
2	XI	XI	XIV
3	III	III	XII
4	XIV	XIV	XI
5	XIX	IX	VII

Жоғарғы кестеде көрсетілгендей, барлық салыстыру топтарындағы алғашқы рангілік орынды тыныс алу жүйелері иемденіп, ары қарайғы орындардағы ауру кластарының орналасуындағы айырмашылықтардың болғандығын байқаймыз.

Жалпы, Қызылорда қаласы тұрғындары арасындағы екінші рангілік орындағы көп таралған ауру класы ас қорыту жүйесіне қатысты болып, ода кейінгі орындарды қан және қан түзілу жүйесі, несеп-жыныс жүйесі ауруларының және жарақаттану, улану көрсеткіштерінің иемденгендігі анықталды. Ал Жаңақорған ауданы тұрғындары арасындағы ауру кластарының таралуы да Қызылорда қаласы көрсеткіштерімен ұқсастықта болып, тыныс жолдары жүйесі

ауруларынан кейінгі орынды ас қорыту жүйесі, қан және қан түзілу жүйесі және несеп-жыныс жүйесі ауулары иемденсе, ал олардан кейінгі орынды қан айналу жүйесі ауруларының алатындығын байқадық.

Ал Арал ауданы тұрғындарында тіркелінген ауру кластары арасындағы тыныс жолдары ауруларынан кейінгі орындарды; несеп-жыныс жүйесі, тері және тері асты талшықтары, қан және қан түзілу жүйесі, көз және көз талшықтары ауруларының алтындығы тіркелінген. Ал басқа топтардағы белсенділікте болған қан айналу жүйесі және жарақаттану, улану көрсеткіштері салыстырмалы тұрғыда төмен болды.

Қрытындылай келгенде, салыстыруға алынып отырған Жаңақорған ауданы тұрғындарында тіркелінген ауру кластарының үлестік деңгейі мен жүйе аралық таралуы Қызылорда қаласының көрсеткіштерімен деңгейлес болып, Арал ауданы тұрғындарының аурушандық деңгейлерінің анағұрлым жоғары және белгіленген ауру кластарының тарлуы деңгейі мен құрылымдық ерекшеліктерінің де өзгеше болғандығы анықталды. Бұл ауру кластарына қатысты белгіленген ерекшеліктер мен ауытқушылық деңгейлеріне ықпал ететін сыртқы және ішкі факторлар жиынтығы кешенді де ғылыми тұрғыдағы сауатты зерттеулерді қажет ететіндігі сөзсіз [2,3].

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Урбах Ю.В. Биометрические методы. – М., 1964
- 2 Шекбаева К.Б., Абилов К.А., Досқожаев К.М. Взаимосвязь охраны окружающей среды и здоровья сельского населения. / Здоровье и болезнь. – Алматы, 2007. – №5. – С. 23-25

3 Беляков В.Д., Яфаев Р.Х. Эпидемиология. – М, 1989, – С. 140

РЕЗЮМЕ

Ж.А. КАЛМАКОВА

Кызылординский государственный университет им. Коркыт Ата

СРАВНЕНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НЕИНФЕКЦИОННОЙ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ НАСЕЛЕНИЯ, ПРОЖИВАЮЩЕГО В РАЗЛИЧНЫХ РАЙОНАХ КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Эпидемиолого-статистическими методами проанализирована распространенность среди населения неинфекционных заболеваний по классам МКБ-10 за 2008-2011 годы.

Определены тенденции развития наиболее массовых заболеваний по отдельным районам Кызылординской области с вычислением среднегодовых темпов прироста.

SUMMARY

Zh.A. KALMAKOVA

Korkut Ata Kyzylorda state university

COMPARISON OF THE FACTORS POPULATIONS LIVING IN DIFFERENT REGION KYZYLORDINSKOY AREA

Epidemiologo-statistical methods are analysed распространность amongst populations неинфекционных diseases on class МКБ-10 for 2008- 2011.

The Certain trends of the development of the most mass diseases on separate region Kyzylordinsky area with calculation fair-annual growth rate.

ЭКОЛОГИЯ

УДК 574:502:347.63

Ж.А. КАЛМАКОВА

Кызылординский государственный университет им. Коркыт Ата

ВЛИЯНИЕ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ В ЗОНЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КАТАСТРОФЫ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВЬЯ ДЕТСКОГО НАСЕЛЕНИЯ

В результате проведенных исследований установлена причинно-следственная связь между реальной химической нагрузкой приоритетными ксенобиотиками и уровнем основных клинических форм заболеваемости среди детей, проживающих в регионе Приаралья.

Ключевые слова: дети, заболевания, факторы риска, патология.

Загрязнения различными экологически неблагоприятными факторами воздуха, воды, почвы, неблагоприятные санитарные условия, биологические факторы, ультразвуковое излучение – все это приводит к ухудшению состояния экосистем и является существенным экологическим фактором риска для здоровья детей, а во многих случаях и для здоровья их матерей.

Поэтому проблема здоровья детей, проживающих в различных экологически неблагоприятных регионах, является одной из актуальных в педиатрии.

Это объясняется не только увеличением числа детей с хронической сочетанной патологией, но и необходимостью разносторонней оценки уровня и степени гармоничности физического развития, функционального состояния основных органов и систем, количественного и качественного распределения малых аномалий развития,

цитогенетических показателей для разработки оптимальных методов терапии и генетического прогноза здоровья. Значение диагностики и обоснования прогноза последствий воздействия внешних причин у детей, проживающих в регионах экологических катастроф, определяется не только необходимостью проведения диспансерного наблюдения, но и выделения детей в группы риска по развитию хронической сочетанной патологии.

В основу научно-исследовательской работы положены результаты углубленного клинического обследования 994 детей в возрасте от 7 до 15 лет, госпитализированных в Республиканскую детскую клиническую больницу «Ақсай» с 1997 по 2007 гг. Все обследованные дети были условно разделены на три группы.

Первую группу составили 774 ребенка, проживающие с рождения в регионе Приаралья. Регион Аральского моря